

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและตรวจสอบความสอดคล้องรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จำนวน 459 คน จาก 8 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและตรวจสอบความตรงของโมเดลตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรม LISREL โดยใช้ค่าไค-สแควร์ (Chi-square), Chi-square/df, GFI, AGFI, Standardized RMR, RMSEA, Standardized Residual และ Q-plot เป็นดัชนีวัดความกลมกลืน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรที่สังเกตได้ที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน พบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.675 รองลงมาคือ เจตคติต่อการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.054 และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.421 เมื่อพิจารณาการแจกแจงของข้อมูลของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ตัวแปรมีการแจกแจงข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้เป็นลบ) เพราะมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูง ส่วนความโด่งของตัวแปรเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่า มีการกระจายข้อมูลเป็นลักษณะโค้งปกติและผลการตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลใกล้เคียงโค้งปกติ พิจารณาได้จากความเบ้มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรมีลักษณะการกระจายเข้าใกล้โค้งปกติ

2. ผลการทดสอบความเป็นเส้นตรง เพื่อทดสอบตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม ในแต่สมการโครงสร้าง พบว่า ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะ ด้านความพอเพียงแห่งตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จำนวน 10 ตัวแปร รวม 55 คู่ โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p \leq .01$) มีจำนวน 52 คู่ แสดงให้เห็นว่าลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

4. ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา พบว่า เมื่อมีการปรับโมเดลแล้วปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า ไค-สแควร์ (χ^2) แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าค่าไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 14.42 ชั้นความอิสระ(df) = 27 ที่ความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.97680 แสดงว่าไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ว่า โมเดลตามทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-Fit Index : GFI=0.99) มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness-of-Fit Index : AGFI=0.99) มีค่าเข้าใกล้ 1 รวมทั้งดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Squared Residual : RMR=0.022) มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนของค่าพารามิเตอร์เศษที่เหลือ(RMSEA=0.000) มีค่าไม่เกิน 0.05 ค่าส่วนเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Residual=1.08) มีค่าไม่เกิน 2.00 ค่ารวมทั้งกราฟ Q-Plot มีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุกับคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน (SUFFICEN) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนได้ร้อยละ 73

6. อิทธิพลรวมสูงสุดใน โมเดลที่มีต่อตัวแปรคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน (SUFFICEN) คือ ตัวแปรการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (MEDIA) ด้วยขนาดอิทธิพล 0.31 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ตัวแปรการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง (PARENT) ด้วยขนาดอิทธิพล 0.24 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (CARE) ด้วยขนาดอิทธิพล 0.18 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ

ตัวแปรที่อิทธิพลรวมน้อยที่สุดต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน (SUFFICEN) คือ ตัวแปรสภาพการดำเนินงาน บรรยากาศของโรงเรียน (ORGANIZE) ด้วยขนาดอิทธิพล 0.04

7. อิทธิพลทางตรงสูงสุดในโมเดลที่มีต่อตัวแปรคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน (SUFFICEN) คือ ตัวแปรการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (MEDIA) ด้วยขนาดอิทธิพล 0.31 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือตัวแปรตัวแปรการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง (PARENT) ด้วยขนาดอิทธิพล 0.22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับ ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (CARE) ด้วยขนาดอิทธิพล 0.18 และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงน้อยที่สุดต่อตัวแปรคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน (SUFFICEN) คือ ตัวแปรสภาพการดำเนินงาน บรรยากาศของโรงเรียน (ORGANIZE) ด้วยขนาดอิทธิพล 0.04

8. อิทธิพลทางอ้อมสูงสุดในโมเดลที่มีต่อตัวแปรคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน (SUFFICEN) คือ ตัวแปรกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง (ACTIVITY) ด้วยขนาดอิทธิพล 0.03 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ตัวแปรการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง (PARENT) ด้วยขนาดอิทธิพล .02 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรการปฏิบัติตนของครู (TEACHER) ด้วยขนาดอิทธิพล 0.01 และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมน้อยที่สุดต่อตัวแปรคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน (SUFFICEN) คือ ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (CARE) ด้วยขนาดอิทธิพลและ 0.007

อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงสูงสุดได้แก่ หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อต่างๆ รองลงมาคือ การปฏิบัติตนของผู้ปกครอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อาจเป็นเพราะว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ยอมรับ แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งจะนำมาปฏิบัติตนในชีวิตจริง โดยเลียนแบบชีวิตทางสังคมจากสื่อประเภทต่างๆ ซึ่งสื่อประเภทต่างๆ สามารถทำให้เกิดความโน้มเอียงที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมของนักเรียนจากสื่อที่ได้รับ หากนักเรียนได้รับสื่อความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมาก ก็จะทำให้นักเรียนเกิดการยอมรับและนำแนวทางการดำรงชีวิตแบบพอเพียงนำไปปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกานดา เต๊ะชันหมาก (2552 : 152) ผลการศึกษาพบว่า แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้าน

เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการรับข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับนันทปราชญ์ นันทวิวัฒน์กุลและสุภิญญา อนุทานนท์ (2551 : 51) ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ สื่อต่างๆ รวมคารานักแสดงมีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับน้อยร้อยละ 46.15 ระดับปานกลางร้อยละ 30.77 และระดับน้อยที่สุดกับมากที่สุดเท่ากันที่ร้อยละ 11.54 เป็นสามอันดับแรก และแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มวัยรุ่น พบว่าบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นมากที่สุดได้แก่ การใช้สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือต่างๆ กระจุนร้อยละ 31.38 สมาชิกในครอบครัวกระจุนร้อยละ 29.50 และสถานศึกษากระจุนร้อยละ 13.98 เป็นสามลำดับแรก นอกจากนี้ เพชร เพชรสวัสดิ์ (2549 : 33) กล่าวว่า สื่อมวลชนถือว่ามีบทบาทอย่างมากต่อเด็กในสังคมปัจจุบัน ฉะนั้นสื่อต้องสร้างกระแสให้เด็กได้เข้าใจถึงคุณค่าของการอยู่อย่างพอเพียงด้วยว่า ไม่ใช่เรื่องของผู้ใหญ่หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของคนทุกคนในสังคมไทย ซึ่งทุกคนสามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ โดยแหล่งรับรู้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โทรทัศน์ถือเป็นแหล่งสื่อสารสำคัญสูงสุดในการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้สื่ออื่นๆ ก็นับว่ามีความสำคัญที่ทำให้การรับรู้ข่าวสารต่างๆ ซึ่งก็รวมถึงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความชัดเจนยิ่งขึ้น สื่ออื่นๆ ได้แก่ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ผู้นำชุมชน หอกระจายข่าว (สมนึก ชัชวาล เพียงใจ จุณศิริ และศรีแพร ปงกาวงค์. 2550 : 116) สอดคล้องกับสุมาลี สิงห์เกิด (2553 : 127) กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำเสนอข้อมูลและมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดกระแสนิยมต่างๆ ที่หลังไหลเข้ามาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์ โดยรัฐจะต้องหามาตรการส่งเสริมให้สื่อ ช่วยเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดการของคนและสังคมให้มีประสิทธิภาพให้สามารถรู้เท่าทันโลก โดยสื่อจะต้องส่งเสริมให้เกิดกระแสนิยมในสังคมให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จิตสำนึกสาธารณะและความสามัคคีในสังคมด้วย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนรองลงมาคือ การปฏิบัติตนของผู้ปกครอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พ่อแม่ผู้ปกครองถือว่าเป็นต้นแบบหรือครูคนแรกของลูก เด็กจะเรียนรู้และจดจำบุคลิกภาพทุกอย่างจากผู้ปกครองและซึมซับเอาเจตคติ ความเชื่อ และค่านิยมและความประพฤติในด้านต่างๆ นำมาปฏิบัติตามที่ในด้านดีและไม่ดี การที่ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง กล่าวคือ เป็นคนที่มีความพอประมาณ ประหยัด ขยัน พึ่งตนเอง มีความอดทน มีเหตุผล ปฏิบัติตนหลีกเลี่ยงจากอบายมุข แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องและมีคุณธรรมจริยธรรม เอื้ออาทรต่อผู้อื่น ทำให้เด็กจดจำ และซึมซับนำแบบอย่างที่ดีเหล่านี้มาประพฤติ

ปฏิบัติส่งผลให้เด็กมีคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนตามมา ซึ่งสอดคล้องกับสุนทร โคตรบรรเทา (สุมาลี สิงห์เกิด. 2553 : 73; อ้างอิงจาก สุนทร โคตรบรรเทา. **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. 2551 : 34) ได้กล่าวว่า ลูกเปรียบเหมือนหุ่นดินเหนียวที่พ่อแม่จะปั้น ประมงแต่งหรือปลุกฝัง ตัวอย่างที่ถูกต้อง และค่านิยมที่ดีต่างๆ ลงไปได้หรือจะปลุกฝังสิ่งที่ผิดทั้งหลายลงไปก็ย่อมทำได้ ดังนั้น ความรับผิดชอบประการแรกของพ่อแม่ คือ การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต เช่น มีการตอบสนองความต้องการในชีวิตอย่างมีเหตุมีผลตามสมควร ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินความจำเป็น ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มที่พยายามทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามศักยภาพ ย่อมส่งผลให้เด็กเติบโตมาตามสภาพแวดล้อมที่จะหล่อหลอมให้มีคุณลักษณะแบบนั้นเช่นเดียวกัน ดังที่นักสังคมวิทยายอมรับว่า พ่อแม่ คือ แก่นของสถาบันครอบครัว ลูกจะมีแนวโน้มไปในทางที่ดีหรือเลว ก็มักขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพ่อแม่อยู่มาก (พัชรินทร์ วินัยกุลพงศ์. 2546 : 34) พ่อแม่จึงเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและเสริมสร้างลักษณะและบุคลิกภาพให้เด็กมีแบบแผนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง (สุมาลี สิงห์เกิด. 2553 : 73) สอดคล้องกับนันทปราชญ์ นันทวิวัฒน์กุลและสุกัญญา อนุภานนท์ (2551 : 51) ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มวัยรุ่น พบว่า ด้านครอบครัว มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับมากที่สุดร้อยละ 46.15 ระดับมากร้อยละ 17.09 และระดับน้อยกับปานกลางเท่ากันร้อยละ 15.38 เป็นสามอันดับแรก สอดคล้องกับดวงเดือน พันธมนาวิน (2551 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่ ตลอดจนคนในครอบครัว เป็นการรับรู้ที่สำคัญอย่างยิ่งของเยาวชน ซึ่งการเห็นแบบอย่างที่ดีนี้มีในหลายลักษณะ ทั้งการเห็นแบบอย่างการแสดงออกทางความคิด การแสดงออกทางวาจาและการแสดงออกทาง การกระทำโดยตรงเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่หรือร่วมอยู่ในเหตุการณ์หนึ่งๆ ตลอดจนการที่ เยาวชนรับรู้ความคิด ความเชื่อหรือพฤติกรรมของพ่อแม่ผ่านบุคคลอื่น เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อน ที่โรงเรียน ฯลฯ จะทำให้เยาวชนได้เรียนรู้มาตรฐานการปฏิบัติของพ่อแม่ของตนและรับรู้ว่าการแสดงออกเช่นเดียวกันนี้ จะได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า “การรับรู้ปทัสถาน” (Norm) ของพ่อแม่ ทำให้เมื่อเด็กจะกระทำสิ่งใด เด็กจะเลียนแบบพ่อแม่เป็นหลัก โดยจะหวงคิดว่า การกระทำเช่นนี้พ่อแม่เคยทำมาก่อนหรือไม่ ถ้าพ่อแม่เคยทำมาก่อนแล้ว และตนเองจะทำเช่นเดียวกันนี้ พ่อแม่คงจะไม่ว่าอะไรและอาจจะยกย่อง ชมเชยอีกด้วย ดังนั้น การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกจึง มีอิทธิพลมากกว่า การสั่งสอนของพ่อแม่และเมื่อร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้ เหตุผลแล้ว ก็จะมีประสิทธิภาพในการสร้างบุคลิกภาพของชาติให้เป็นคนดีที่เก่งและมีความสุข

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนรองลงมาจาก การปฏิบัติตนของผู้ปกครอง คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ผู้ปกครอง ให้ความรัก ความเอาใจใส่ รับฟังความคิดเห็น

ของลูก ปฏิบัติต่อลูกด้วยความยุติธรรม และมีเหตุผล ชมเชยเมื่อลูกมีพฤติกรรมที่ดี ให้คำปรึกษา แนวทางการดำเนินชีวิตแก่ลูก ทำให้ลูกได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้รู้จักคิดวิเคราะห์ ใช้เหตุผล และรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง ปฏิบัติตนในทางที่เหมาะสมด้วยความมั่นใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน สอดคล้องกับ งานวิจัยของอนุศักดิ์ จินดา (2548 : 102) ที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ดี ส่งผลให้มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีการดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก ความใกล้ชิด เข้าใจกัน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ไว้วางใจกัน รับฟังและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งเสริมและ พัฒนาพฤติกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบ เสียสละ ความมีเหตุผล ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย และประหยัด สอดคล้องกับงานวิจัยของจุเดือน พันธุมนาวิน (<http://www.km.nida.ac.th/home/images/pdf/3-4.pdf>, 2555) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลหรือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว กับกลุ่มพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น พฤติกรรมรับนวัตกรรมและพฤติกรรมตามคุณธรรม (จุเดือน พันธุมนาวินและดวงเดือน พันธุมนาวิน, <http://cse.nida.ac.th/main/images/cse/9.pdf>, 2555) พบว่า นักเรียนที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมากกว่าบิดามารดามาก หรือเห็นแบบอย่างที่ดีของพฤติกรรมในกลุ่มนี้จากบิดามารดามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักเรียนที่รายงานตรงข้าม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมประหยัดค่าใช้จ่าย (มนูญ ภูงลิบเงิน, 2547 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) พฤติกรรมการออม (จิตติพร ไวโรจน์วิทยากร, 2551 : 4) และภูมิคุ้มกันตนในการคบเพื่อน (นิศากร สนามเขต, 2550 : 3) นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า ในกลุ่มเยาวชนผู้กระทำผิด เยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผลจากผู้ปกครองมาก เป็นผู้ที่พร้อมที่จะเบียดเบียนตนเองน้อยกว่า และมีความพร้อมที่จะเบียดเบียนผู้อื่นน้อยกว่า เยาวชนประเภทตรงข้าม (ทองพูล บัวศรี, 2550 : 60)

2. เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ส่งอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด คือ ตัวแปรกิจกรรมการเรียนการสอน เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง (ACTIVITY) อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของเศรษฐกิจพอเพียง มีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักความพอประมาณ ฝึกให้มีความประหยัด รู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่น รับผิดชอบ ฝึกการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีกิจกรรมอาสาเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์และการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ในท้องถิ่น ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และยอมรับนำไปปฏิบัติตาม ก่อให้เกิดคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนตามมา สอดคล้องกับงานวิจัยของปิ่นมณี ศรีนวล (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษา

พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการปฏิบัติตนตามแนวทางความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีคะแนนการปฏิบัติตนตามแนวทางความเป็นอยู่อย่างพอเพียงทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการปฏิบัติตนตามแนวทางความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีคะแนนการปฏิบัติตนตามแนวทางความเป็นอยู่อย่างพอเพียงทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับเทพาณี วินิจกำจร (2548 : 103-104) ศึกษาการปลูกฝังค่านิยมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจของนักเรียนตามเนื้อหาสาระของค่านิยม ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติและค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรม การปฏิบัติตนของนักเรียนตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังในเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียรและความรอบคอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์ มีค่าสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยา กำจร (2553 : บทคัดย่อ) พบว่า ประสิทธิภาพด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ที่เรียนหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดนาคนิมิต โดยรวมอยู่ในระดับดี นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86.66 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด สอดคล้องกับพัทตร์วิภา ตะเพียนทอง (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำนองเดียวกับสมพร พงษ์เสถียรศักดิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนหลักสูตรในพุทธศาสนาด้วยการสอนแบบไตรสิกขามีการประพฤติตนตามคุณธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง (MEDIA) มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน (SUFFICIEN) รองลงมา คือ การปฏิบัติตนของผู้ปกครอง (PARENT) และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (CARE) และอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตน คือ ตัวแปรกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสื่อต่างๆ ให้มากขึ้น รวมทั้งพัฒนา รูปแบบให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น ควรมีการปฏิรูปลือโทรทัศน์ วิทยุ ให้มีการนำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ที่สร้างสรรค์ จรรโลงสังคม หรือ เสนอสิ่งที่เป็นบวกต่อสังคมมากขึ้น

2. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครอง โดยผู้ปกครอง ควรหันมาให้ความเอาใจใส่ ปลูกฝังค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับความพอเพียงให้กับลูก โดยปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก มีความพอประมาณ พอใจในสิ่งที่มี ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีความขยัน อดทน ปฏิบัติตนหลีกเลี่ยงจาก อบายมุข ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เอื้ออาทรต่อผู้อื่น และฝึกให้ลูกรู้จักการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง โดยพึ่งตนเองให้มากที่สุด

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ความรักความเอาใจใส่และ เคารพในสิทธิของลูก ปฏิบัติต่อลูกด้วยความยุติธรรม มีเหตุผล ยอมรับในความสามารถของเด็ก ทำให้ เป็นแบบอย่างที่ดี สนับสนุนให้เด็กรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง เน้นการกระตุ้นและ ส่งเสริมพฤติกรรมด้านบวกมากกว่าจะให้ความสำคัญต่อการลงโทษพฤติกรรมทางลบ โดยรัฐบาลควร มีนโยบายในการอบรมการเตรียมความพร้อมของการเป็นบิดามารดาที่ดีแก่คู่สมรสใหม่ ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับทำงานเกี่ยวกับเด็ก โดยให้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย หรืออาจณรงค์ส่งเสริมในรูปของสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อดีของการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตยให้กับสังคมมากขึ้น

4. ควรมีการณรงค์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน อย่างจริงจัง โดยอาศัยความร่วมมือของการผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ในการบริหารจัดการ ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความพอเพียงให้กับนักเรียน รวมทั้ง ครูต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ซึ่งจะเป็นทางหนึ่งส่งเสริมและพัฒนา ให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะ ด้านความพอเพียงแห่งตนกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ในเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน โดยการวิเคราะห์ MG-SEM เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์สำหรับการนำไปใช้มากที่สุด